

1430. - PRÓLOG

IAGO. - Com anem, Roderigo?

RODERIGO. - Jo no trobo que tu obris d'una manera lleial amb mi.

IAGO. - Què he fet de deslleial?

RODERIGO. - Cada dia m'ensarrones amb algun pretext, Iago: i ara me n'adono: tu m'allunyes totes les possibilitats, i no em proporciones ni una mínima avinentesa d'esperança; et dic, de debò, que

IAGO. - no suportaré gaire temps: no estic disposat a tolerar, com un ense, tot allò que he comès la bestiesa d'empassar-me fins aquí.

IAGO. - Em voleu escoltar, Roderigo?

RODERIGO. - A fe meva que us he escoltat massa i tot, perquè les vostres paraules i els vostres fets no tenen, ells amb ells, ni gota de parentiu.

IAGO. - M'acuses ben injustament!

RODERIGO. - De res que no sigui la pura veritat. He acabat tots els meus recursos. Les joies que us he donat perquè oferís sin a Desdèmona, haurien mig corromput la Vestal més pintada. Vós m'heu dit que ella les havia rebut, i m'heu reportat la consoladora esperança d'un favor o d'una recompensa pròxima, però encara no he tastat res.

IAGO. - Bé, continua u; molt rebé!....

RODERIGO. - Doncs jo us dic molt remulament! Em presentaré a Desdèmona. Si em torna les meves joies, abandono la càrcer, i em concedeixo de la meua sol·licitud il·legítima. Si no, us ho juro que us demanaré explicacions.

IAGO. - Ho haveu dit tot?

RODERIGO. - Sí, i no he dit res que no estigui absolutament disposat a fer.

IAGO. - Hola! Ara sí que veig que ets de bon tremp. Des d'aquest moment tinc de tu millor opinió que mai! Dona'm la mà, Roderigo. Tu et queixes de mi amb tota la raó; i, no obstant, jo protegit que en el teu negoci he obrat amb la més gran rectitud.

RODERIGO. - No s'ha vist pas enlloc.

IAGO. - Et concedeixo que no s'hi ha vist, i que la teua malifança no està despullada ni d'esperit ni de bon judici. Però, Roderigo; si tu tens de debò allò que ara més que mai, tinc raó de creure que t'anima: val dir, si tens resolució, coratge, valor, demostra-m'ho aquesta nit. I si, la nit que ve, Desdèmona no és teua, treu-me d'aquest món, amb trampa, i imagina per a la meua mort totes les tortures.

RODERIGO. - A veure! Què es tracta?

1AGO.- Senyor meu, tinc tots els fills dels personatges en els meus dits. Els bellugo com vull. Entre tots fan un nus del que prompte es descabellerà el desenllaç. Ho veus clar? El perill ja no és Otel.lo. Desdèmona sols li fingeix amor, mentres en els llengols que escalfa el Moro reb al seu amant, Càssio.

1400.- Es aquest minyó qui et fa nosa i aleshores res pot ser millor que el seu allunyament.

IAGO.- I bé, fer impossible que pugui ocupar el lloc d'otol.lo: esclafar-li el cervell.

IAGO.- Sí, si és que sou capaç de fer-vos un servei i de fer-vos justícia. Aquesta nit sopa amb la seva meua, i jo l'aniré a trobar. Si voleu estar a l'aguait quant surti de la casa a mitja nit, el podreu agafar a gust vostre; jo seré molt a la vora per donar-li un cop de mà, i entre tots dos haurà begut oli. Anem! No us quedeu parat; veniu amb mi. Us mostraré tan clara la necessitat de la seva mort, que no veureu el moment d'acabar-lo.

SEGON TEMPS

OTEL. LO. - Doncs, bé; carquau-lo, i guanyeu-ne'ls!

X

OTEL. LO. - El podrà carregar ESCENA I ho vull. Això és com una guerra per distracció del que us heu ocupat. Si a pian, que Cassio sigui normal de nou.

DESDEMONA. - On puc haver perdut el mocador, Emília?

EMILIA. - No ho sé, senyora.

DESDEMONA. - Doncs, em pots ben creure; m'estimaria més haver perdut la meua bossa plena de creuats. Sort que el Moro té una ànima ben dreta i no alimenta aquestes coses baixes dels gelosos. Si no, n'hi hauria prou per fer-li despertar mals pensaments.

EMILIA. - No és gens gelós?

DESDEMONA. - Quí? Ell? Jo juraria que el sol sota del qual ell ha nascut li ha xuclat tots aquests humors.

EMILIA. - Mireu! Aquí ve.

DESDEMONA. - Ara sí que ja no el deixo fins que Càssio serà cridat per ell.

OTEL. LO. - Oh, diem-hi, ENTRA OTEL. LO d'arribar d'una dona la terra de suauetats, cada gota seria un cecidril. Cosa i sí! Com us trobeu, senyor?

OTEL. LO. - Finc un refredat tossut que em fastigueja: deixa'm el teu mocador.

DESDEMONA. - Aquí el teniu.

OTEL. LO. - Aquell que us valgu donar.

DESDEMONA. - No el due a sobre.

OTEL. LO. - Mal fet, perquè aquell mocador una egípcia el donà a la meua mare; i li digué que mentre el guardaria tindria el do de ploure, i de sotmetre el meu pare del tot al seu amor: però, que si el perdia o regalava, el pare meu la miraria amb f'istia i aniria a la casa d'altres dones. La mare me'l donà quan va morir-se i em pregà que, si el fat em des esposà, en fes present a ella. I jo ho he fet. Per tant, tingueu-ne cura, i que ell us sigui tant de preu com les nines d'aquests ulls. Perdre'l o bé donar-lo, us portaria el desastre més gran....

DESDEMONA. - De debò? És veritat?

OTEL. LO. - I és clar que no és! Per això, vigileu!

DESDEMONA. - Doncs, tan de bo que no l'hagués vist mai!

OTEL. LO. - Per quin motiu?

DESDEMONA. - Per què em parieu amb aquest to tan agre i violent?

OTEL. LO. - Dieu que l'heu perdut? No el teniu més? Parleu! No és al seu lloc? *Eusegic*

DESDEMONA. - No s'ha perdut; mes si això fos?, pregunto....

OTEL. LO. - Doncs, bé; cerqueu-lo, i ensenyeu-me'l!

DESDEMONA. - El podria cercar, però no ho vull. Això és com una excusa per distrure'm del que us he demanat. Si us plau, que Càssio sigui nomenat de nou.

OTEL. LO. - Cerqueu el mocador! El meu cap s'alarma!

DESDEMONA. - Aneu, aneu, no trobareu un home que sigui més capaç!

OTEL. LO. - El mocador!

DESDEMONA. - Per Déu! Us prego que em parlieu de Càssio!

OTEL. LO. - El mocador!

DESDEMONA. - Aquest home, que, de sempre, del vostre amor, n'ha fet una fortuna, compartint els perills!

OTEL. LO. - El mocador!

DESDEMONA. - Es de debò que sou digne de blasme!

OTEL. LO. - Oh, dimoni, dimoni. Si les llàgrimes d'una dona la terra fecundessin, cada gota faria un cocodril. Boos i simis!

EMILIA. - I aquest home no és gelós?

DESDEMONA. - No l'he vist mai així. Segurament dintre aquest mocador hi ha meravelles. Si l'he perdut, ja sóc ben dissortada.

EMILIA. - Ni amb un any ni amb dos anys es veu un home. Tots plegats no són més que paldors pels quals totes plegades som vianda: ens devoren amb fam i si estan tips ens percoquen! Aquí arriba Càssio.

OTEL. LO. - I què va! Va bé del seu secret?
(ENTRA CÀSSIO)

DESDEMONA. - I bé, bon Càssio, què em conteu de nou?

CÀSSIO. - Senyora, sempre la mateixa pena! Jo us ho prego; per vostra virtuosa mitjanceria, que jo pugui viure de nou i formi part de l'amistat d'aquell al qual donava cor i ofici amb tot l'honor.

DESDEMONA. - Oh, tres vegades noble Càssio! El meu intercedir en aquest moment d'ara, desentona. El meu senyor ja no és el meu senyor, i us dic que jo no el reconeixeria si canviés de rostre com de geni. Tant de bo tots els sants em protegissin com jo us he protegit! Fins he abrindat amb el meu parlar franc la seva collera!

CÀSSIO. - Però, què? Està irritat el meu senyor?

EMILIA. - Ara mateix acaba de sortir tot agitat d'inquietud estranya.

CÀSSIO. - Ell, irritar-se? Jo he vist el canó fent-li salutar congleres de soldats, i, semblant al diable, dels seus braços arrencar-li un germà. El pot irritar-se? Aleshores li passa alguna

cosa. Vaig a trobar-la Iago; deu ser molt el que li ha esdeviatgut, perquè s'irriti.

DESDEMONA.- Vés-hi, t'ho prego. (SURT CASSIO)

Això serà sens dubte un negoci d'Estat, alguna nova de Venècia, o algun complot de Xipre, que, descobert de fresc, li jaurà torbat el seu esperit clar. En casos així la natura dels homes es baralla per les coses petites; i les grans són les dignes de l'ànima. Així és sempre.

EMILIA.- Doncs, pregueu al Cel que sigui, com penseu, la cosa pública, i que no sigui un joc de gelosia que us afecta.

DESDEMONA.- Ai del dia, si això passa! Jo mai no he dat motiu.

EMILIA.- Els cors gelosos no estan mai satisfets de tal resposta. No, són gelosos perquè en tinguin causa, sols són gelosos perquè són gelosos. És un monstre engendrat per ell mateix i nascut d'ell mateix.

DESDEMONA.- Que el Cel allunyi un monstre així de l'esperit d'Otel·lo.

EMILIA.- Amén, senyora.

ESCENA II

Entren Otel·lo i Iago

IAGO.- Vos ho creieu?

OTEL·LO.- Instant, Iago!

IAGO.- I què va! Un bes dat en secret? L....

OTEL·LO.- Un bes que es roba!

IAGO.- O restar tota nua dins el llit amb l'amic seu, una hora o dues hores sense pensar cap mal!

OTEL·LO.- Quedar-se nua amb un amic sense pensar cap mal? És jugar a hipocresia amb el diable. Els que amb bons pensaments així s'exposen, tempten al cel, volent que llur virtut els la tempti el dimoni.

IAGO.- Si s'abstenen, tan sols és una falta venial: però si dono jo a la meua dona un mocador....

OTEL·LO.- Està bé, i després?

IAGO.- Veureu: si és d'ella, senyor meu, ella pot fer-ne --diria jo-- un present a qualsevol.

OTEL·LO.- Ella, del seu honor, també n'és guarda: pot donar-lo?

IAGO.- L'honor és una essència que no es ven. Molts fan cara de te-

- OTEL. LO. -** Pel cel! De bona gana ja l'hauria oblidat. ¡Tu dius... per això que li has vist a la mà el meu mocador?
- IAGO. -** Sí, ¿i què?
- OTEL. LO. -** Que llavors és greu....
- IAGO. -** Fugiu! Si diguéss que jo he vist que us ultratjava, només li he sentit dir.....
- OTEL. LO. -** Càssio ha dit alguna cosa?
- IAGO. -** És clar que sí, senyor: però, no es que no es disposi a negar-ho amb la fe del jurament.
- OTEL. LO. -** I què ha dit?
- IAGO. -** Que ha tastat... jo no sé què.....
- OTEL. LO. -** Què, digues, què?
- IAGO. -** El seu llit....
- OTEL. LO. -** ¿El llit, amb ella?
- IAGO. -** Amb ella, o damunt d'ella, o com vulgueu!
- OTEL. LO. -** ¿El llit d'ella i amb ella? Repugnant! El mocador! La confidència! El mocador!... Que confessi i que sigui penjat per aquest treball!... No, primer la corda al coll, i que confessi... Estic tremolant... ~~(La natura no es deixaria acompanyar per una passió tan tenebrosa sense un motiu autèntic!)~~.. No són paraules les que em sacsegen d'aquesta manera!... Xt... Mas, oralles i llavis. ¿és possible? La confidència... el mocador... Oh diable!.... (CAU EN BASCA)
- IAGO. -** Otel.lo! Senyor meu!....
- IAGO. -** Us heu donat un cop al front?
- OTEL. LO. -** ¿Que és que et curies de mi?
- IAGO. -** De cap manera. Però us voldria veure com porteu vostra sort com un home.
- OTEL. LO. -** Un home amb banyes és una bèstia i és un monstre.
- IAGO. -** Doncs en una gran ciutat hi ha moltes bèsties i molts monstres. Penseu que tot veí amb bigoti i barba, pot ser lligat com vós al mateix jou. Milions d'homes dins un llit de fira s'adormen ben creguts que sols és d'ells. Besen l'adúltera dins un llit segur i la suposen casta! No, heu de saber-ho tot!
- OTEL. LO. -** Càssio ha confessat?
- IAGO. -** Emilia, la meua muller m'ha assabentat que Càssio ve cap aquí al meu encentre: voldrà fer-me caure en complicitat de les seves cites amb Desdèmona. Doncs jo aprofitaré per

- CASSIO.- a fer-lo cantar davant vostre. Ara, amagueu-vos i observeu quina mena de ganyotes i quins escarafalls i quin desdeny li animaran tots els racons del rostre: perquè jo vull que encara em repeteixi tota la història: a on, i com, i quan, i des de quin moment, i en quina forma comença l'aventura amb vostra dona, i quan pensa tornar-hi. Remarqueu només el gest. Però, us cal paciència, repunyal! O si no diré que sou un neguitós i no teniu res d'home.
- OTEL. LO.- Escolta'm, Iago: jo et demostraré que sóc el més pacífic, però --enten-me!-- també el més sanguinari.
- IAGO.- No és cap mal, mentre feu cada cosa a la seva hora. ¿Us voleu retirar? (OTEL. LO ES RETIRA) (A PART) I ara jo a Càssio li parlaré de Bianca, la seva barjaula i Otel. lo es creurà que les ganyotes i les rialles del beneit de Càssio van per l'altra! Aquí el tenim.
- CASSIO.- Us cercava, Iago!
- IAGO.- Com esteu, l'lectinent?
- CASSIO.- Mireu, pitjor, perquè em mata l'haver perdut el títol que em doneu.
- IAGO.- Importuneu Desdèmona, i la cosa serà més que segura... Si en lloc d'ella fos Bianca, guanyarieu més de pressa.
- CASSIO.- Ai, el pobre estornell!
- IAGO.- Jo mai no he conegut una xicota tan boja per un home!
- CASSIO.- La bandarra em penso que m'estima!
- IAGO.- Ella suposa que vós us hi caseu. ¿Es cert?
- CASSIO.- Jo? Ha, ha, ha!
- CASSIO.- Jo casar-m'hi? Si es una dona vulgar.... Una miqueta més de caritat pel meu senderi! No el tinc tant per terra! Ha! Ha! Ha! (S'ALXUCA AMB EL MOCADOR)
- IAGO.- A fe que corre el crit d'aquest casori.
- CASSIO.- Això és aquella mona que ho escampa. Si està segura que m'hi casaré, és que compta amb les seves fantasies, però no amb el que jo he pogut prometre. Si'm penja, se m'arrapa i després plora. La tindrà de belcar, no hi ha remei.
- IAGO.- A fe que teniu bon gust pels mocadors.
- CASSIO.- L'he trobat a la cambra, i és bonic. Ara penso regalar-lo a Bianca, aquesta nit.
- IAGO.- Sopareu a casa d'ella, no?
- CASSIO.- A fe meva! Bé penso anar-hi.
- IAGO.- Està bé; és possible que us vingui a veure, perquè

CASSIO.- Veniu, si us plau. Em vindrà bé.

IAGO.- Aneu; no en parlem més. (SURT CASSIO)

OTHELLO.- (Avançant) Com el mataré, Iago?

IAGO.- ¿Heu vist com ha rigut de la seva bretolada?

OTHELLO.- Oh, Iago!

IAGO.- ¿I heu vist el mocador?

OTHELLO.- Era el meu!

IAGO.- El vostre. I ja veieu quin cas fa de la vostra dona. Li dóna aquest mocador i ell el dóna a la seva meua.

OTHELLO.- Oh, m'agradaria matar-lo durant nou anys! Una dona tan fina! Una dona tan bonica! Una dona tan dolça!

IAGO.- Està bé; tot això s'ha d'oblidar.

OTHELLO.- Sí, que es podreixi, que desaparegui, i que sigui condemnada aquesta nit! Perquè ella no viurà! Ah, no! El meu cor s'ha tornat de pedra: li dono cops i em fa mal a la mà!... Oh! el món no té una criatura més dolça! Era digna de reposar al costat d'un emperador i de donar-li ordres!

IAGO.- Vinga, home, no anireu enllac per aquest camí.

OTHELLO.- Que la pengin! Jo dic solament el que és... Tan delicada amb l'agulla!... Tan admirable en la música!... Oh, cantant hauria amansit un ós! I després, d'una imaginació tan alta i tan fèrtil!

IAGO.- Tot això la fa més culpable.

OTHELLO.- Oh, mil i mil vegades més! I per contra, d'un caràcter tan gentil!

IAGO.- Sí, massa gentil!

OTHELLO.- Procura'm metzines, Iago; aquesta nit. No vull tenir-hi explicacions, de per que el seu cos i la seva bellesa desaparmin encara la meua àima; aquesta nit, Iago!

IAGO.- Ho heu fet amb metzines; escanyeu-la en el seu llit, en el llit que ella ha contaminat.

OTHELLO.- Bé, bé, m'agrada aquesta justícia! Molt bé.

IAGO.- I quant a Càssio... Deixeu que jo sigui el seu enterramorts: en sentireu dir alguna cosa cap a mitja nit.

OTHELLO.- Excel.lent! bo, bo!

ESCENA I I I

UNA CAMBRA DEL CASTELL

Entren Otel·lo i Emilia

OTEL·LO. - Vós, aleshores, no heu vist res?

EMILIA. - Ni mai no he sentit res, ni he sospitat.

OTEL·LO. - Emperò, si heu vist Cassio i ella junts....

EMILIA. - Sí, més sense observar-los res de mal: i ni una sola síl·la-
ba he perdut quan l'alté les movia d'un a l'altre.

OTEL·LO. - Mai no heu sentit un xiuxiueig?

EMILIA. - No, mai!

OTEL·LO. - I no us han allunyat?

EMILIA. - Mai, mai, senyor!

OTEL·LO. - Amb el pretext d'anar a cercar el ventall, o els guants,
o la carreta o el que sigui?

EMILIA. - Mai, senyor, mai, us no juro!

OTEL·LO. - És ben estrany!.....

EMILIA. - Senyor, jo juraria que és honesta; mireu, m'hi jugaria
la meua ànima. Si penseu el contrari, rebutgeu el pensament,
que us vol fer mal al cor. Si un miserable us no ha ficat
al cap, que el maleeixi el Cel, com la serpant. Perquè si no
és fidel, i honesta i pura, és que no hi ha ni un sol marit
feliç; i és negra, com és negra la calúnnia, la més neta i
més casta de les dones.

OTEL·LO. - Doncs vés-te'n, i demana-li que vingui.

(SURT EMILIA)

La sap ben llarga, però es necessita ser una alcavota cur-
ta de gambals per no saber-ne tant com en sap ella. És
una garsa fina, és una caixa que tanca amb pany i clau se-
crets infames; i, no obstant, ella resa i s'agenolla; l'he
vista jo mateix!

(TORNEM A EMILIA AMB DESDEMONA)

DESDEMONA. - Què és el que mana el meu senyor?

OTEL·LO. - Au, perdiueta, vina; acosteu-vos.

DESDEMONA. - Què és el que us plau, senyor?

OTEL·LO. - Deixa'm que et miri els ulls! Guaita'm la cara.

DESDEMONA.- ¿Què és aquesta espantosa fantasia?

OTEL. LO.- (A EMILIA) Mestressa, al vostre ofici. M'heu entès?
Deixeu sols els qui volen procrear: tanqueu la porta! I
escareu's el coll, o tornau, si s'acosten! Au, de pressa,
al vostre ofici, al vostre ofici! Avall! (SURT EMILIA)

DESDEMONA.- Jo us ho demano de genolls, digueu-me: ¿què significa
aquest llenguatge vostre? Comprenc el to de fúria, i no
comprenc vostres paraules!

OTEL. LO.- Digues'm: tu, ¿què ets?

DESDEMONA.- La vostra dona; la vostra lleial i fidel dona.

OTEL. LO.- El Cel sap que tu ets falsa com l'Infern.

DESDEMONA.- ¿Amb qui, sóc falsa? ¿Amb qui? ¿I en què, sóc falsa?

OTEL. LO.- Oh, Desdèmona!... Enrera, enrera, enrera!....

(Plorant contínuament)

DESDEMONA.- Ai, dia aclaparant! ¿Per què ploreu? ¿Sóc jo la causa de
les vostres llàgrimes?

OTEL. LO.- Si el Cel hagués volgut posar-me a prova, m'haurien pogut
ploure tots els mals i les vergonyes a la testa nua, i
m'hauria enfonsat dins la misèria fins al llavi, i tancat
a la presó tot jo i totes les meves esperances: i doncs
bé, jo m'hauria espavilat per trobar en un racó de la meua
ànima una gota de resignació. Mes, ~~al llaví~~, del lloc a-
quell que el meu cor escollia per graner, que m'és la vi-
da, i que sense ell no visc, que és la font d'on vé l'ai-
gua del meu doll per no morir de set, sentir que em llen-
cen! O que si el vull tenir, no sigui més que una cister-
na on uns gripaus de fàstic s'arramben i forniquen!...
Oh, canvia el teu to, paciència, querubí tendre i llavi-
rosat, i que el teu rostre es torni sagarritós com ho és
l'Infern!

DESDEMONA.- Senyor, jo espero que em cregueu honesta.

OTEL. LO.- Si fa no fa, com a l'escorxador aquestes mosques estivals
que srien entre un gran bromerot! Oh, mala jonça que fas
tan bona olor i ets tan bonica, jo voldria que mai fossis
nascuda!

DESDEMONA.- ¿Quin pecat he comès que jo no sé?

OTEL. LO.- Ai, Senyor! Aquesta pàgina tan blanca, aquest llibre mag-
nífic, ieren fets per consignar-hi la paraula "prostituta"?
¿Quin pecat has comès? Trista barjaula! Si el digués sola-
ment, les meves galtes foren dues fornals que ~~calien~~
tot el pudor fins reduir-lo a cendra! ¿Quin pecat has co-
mès? Per ell, el cel es tapa el nas, i s'ha entelat la
lluna, i el vent més alcavot, que tot ho besa, a les mines
profundes de la terra s'amaga per no oir-lo! ¿Quin pecat
has comès tu? Desvergonyida adúltera!

DESDEMONA.- Deu meu! Aquest ultratge és massa fort!

OTEL. LO.- Aleshores, ¿no sou una barjaula?

DESDEMONA. - No! És tan cert com sóc una cristiana! Si preservat aquest vas, pel meu marit, de tot contacte impur i contra llei, no és ser una mala dona, jo no ho sóc. un tall o

OPEL. LO. - Aleshores, senyora, mil excuses, jo us he pres per aquella gran bagassa de Venècia que es va casar amb Otel. lo! Fiquen-vos al llit desseguida. Jo torno immediatament. M'heu entès bé?

DESDEMONA. - Perfectament, senyor.

OPEL. LO. - Si! Majoridada, vós que feu el contrari de Sant Pere, i que guardeu les portes de l'Infern!... Vós, vós! Sí, vós! Veniu, ja hem acabat. Aquí teniu diners per vostres pens... Volteu la clau... i sobretot... silenci!

IAGO. -

(SURT)

EMILIA. - Ai, Senyor! Què imagina aquest sant home? Al comesteu, senyora? Com esteu, bona senyora mevar?

DESDEMONA. - Mig en somnis!

EMILIA. - Però, què li ha passat al meu senyor?

DESDEMONA. - No em parlis més, perquè no puc plorar, i no sé més resposta que les llàgrimes! Si et plau, aquesta nit, al llit m'hi poses els meus llençols de núvia; fes memòria. I el teu marit que vingui aquí.

EMILIA. - Quins canvis!

DESDEMONA. - Què he pogut fer per despertar-li l'ombra d'una sospita del pecat més lleu?

(TORNA EMILIA AMB IAGO)

IAGO. - Què desitgeu, senyora? Què teniu?

DESDEMONA. - No us dir-ho: els que eduquen la xicalla ho solen fer amb molt tendre i feina fàcil: calla que ell m'hagués renyat així, perquè és cert que jo sóc com un infant quan em renyen.....

IAGO. - Però, què hi ha, senyora?

EMILIA. - Iago! El meu amo l'ha tractat de tot, li ha engetat uns ultratges i uns renecs, que els cors decents no poden suportar-los!

IAGO. - Per què ho ha fet?

DESDEMONA. - Jo no ho sé... Però sé i estic segura que jo no sóc el que m'ha dit.

IAGO. - Déu el castigui! I d'on li ve la fúria?

DESDEMONA. - El Cel ho sap!

EMILIA. - Volaria que em pengessin, si algun etern coquí, si...

- EMILIA.- algún manefia i brètol burxa-orelles, si un arlot no ha imaginat aquesta vil calúnnia, per pescar un tall o per caçar algun còrrec. Que em pengin si no és cert!
- IAGO.- És impossible! No existeix semblant home!
- DESDEMONA.- I si existeix, Déu vulgui perdonar-lo!
- EMILIA.- No, la força que el perdoni, i l'Infern li peti els ossos! Al Moro l'ha enganyat el pitjor brètol, un baix i un repugnant poca-vergonya! Per què el Cel no delata aquestes bandarres i no posa un fuet dintre la mà de cada home decent, que vergassegi al brètol despuliat, arreu del món tot nu, des de Llevant fins a Ponent?
- IAGO.- Dona, no cridis tant!
- DESDEMONA.- Bon Iago, què faré per recobrar el meu marit? Bon amic meu, cerqueu-lo: que, per la llum del cel!, jo no sé pas com l'he perdut... Ho dic agenollada: si mai la meua voluntat pecà contra del seu amor, tant de paraula, de pensament, o cometent un acte, i si mai els meus ulls s'han encantat amb una imatge que no fos la seva: si jo deixo, o si és que he deixat mai, o si, encara que em llenci a la misèria del divorci, és possible que jo deixi mai d'estimar-lo amb tota la tendresa, que fugi dels meus braços el repòs! La injustícia pot molt, i una injustícia de part d'ell pot desfer la meua vida, però mai alterar l'amor que sento! Jo no puc dir "adúltera", només pronunciar aquesta paraula m'esgarrija, i quant a fer la cosa, que adjudica tal nom a qui la fa, ni que em donessin totes les vanitats del món en pes podrien ajupir-m'hi!....
- IAGO.- Jo us ho prego, calmeu-vos. Això ha estat un cop de geni: és que els negocis de l'Estat l'irriten i us ho fa pagar a vós!....
- DESDEMONA.- Que més voldria que només fos això!
- IAGO.- Doncs, no és res més: us ho asseguro. I ara us deixo, senyora. Una missió delicada em reclama a mitja nit. Que vostre dormir sigui feliç.

ESCENA III

- DESDEMONA.- Bona nit. El meu senyor m'ha manat que me n'anés al llit i us acomiadés.
- EMILIA.- Acomiadar-me!
- DESDEMONA.- És l'ordre d'ell: així, ma bona Emília, dó'm la roba de nit, i adéu-siau.
- EMILIA.- Ja he posat els llençols que vós m'heu dit....
- DESDEMONA.- Si moro abans que tu, jo t'ho suplico, fes-me el sudari amb un d'aquests llençols.

- EMILIA.- Vinga! Que teniu ganes de parlar!....
- DESDEMONA.- Una noieta --Bàrbara de nom-- que era cambrera de la meva mare, estava enamorada d'un minyó que va plantar-la en sec. I ella sabia una cançó d'un salze, cosa bella, però que en el sentit de les paraules explicava el destí d'aquella noia, i es va morir cantant-la. Jo, aquest vespre, no em puc treure aquell cant del pensament, i em costa molt no declinar la testa pel cantó de l'espatlla, i no cantar-lo com la pobreta Bàrbara!... Jo et prego que enllesteixis....
- DESDEMONA.- (Cantant) "Sospira la pobre ànima al peu d'un sicomor.... que tothom canti la verdor del salze! La mà damunt el pit, el cap contra els genolls. Cantem el salze, el salze, el salze! Els rierols relliequen dient les seves penes. Cantem el salze, el salze, el salze! I les llàgrimes d'ella van estovant les pedres".
Endreça'm això.
"Cantem el salze, el salze, el salze."
Enllesteix, si et plau, està a punt de tornar.
"Canteu tots el salze verd, que me'n faré una gariandà: Que ningú digui mal d'ell: el seu menyspreu m'afalaga!"
No, no és això el que ve després... Escolta! Quif ha trucat?
- EMILIA.- És el vent...
- DESDEMONA.- (Cantant) "Jo cridava l'amor fals i em feia aquesta resposta: canteu el salze, el salze, el salze! Si festeja amb altres dones, dormiu vós amb altres homes".
Està bé... Vés-te'n! Bona nit... Els ulls em piquen; és senyal de llàgrimes?
- EMILIA.- No significa res....
- DESDEMONA.- Ho he sentit dir... Oh, aquests homes, aquests homes!.... Emília, és que tu creus, en consciència, que hi ha dones que enganyen els marits tan brutalment?
- EMILIA.- Oh, no ho dubteu! N'hi ha moltes.
- DESDEMONA.- ¿Tu faries això, ni a canvi de tot el món?
- EMILIA.- ¿I vós?
- DESDEMONA.- No! Per aquesta llum del cel!
- EMILIA.- Ni jo tampoc, per aquesta llum del cel. Jo ho faria a les fosques!
- DESDEMONA.- ¿Faries una acció semblant si et donessin tot el món sencer?
- EMILIA.- El món és una cosa importantíssima, i resultaria un preu molt gran per un vici tan petit!
- DESDEMONA.- A fe meva, que em penso que no ho faries!

EMILIA.- Doncs, a fe meva, us dic que sí que ho faria, disposada a fer-ho quen ho hagués fet. Vinga! Jo no faria una cosa semblant per un anell amb una pedreta, per unes quantes canes de lli, per un vestit, unes faldilles, un capell, o per qualsevol menudalla: però, ¿per tot el món? A veure, ¿quí no posaria banyes al marit per fer-lo monarca? Jo per això arriscaria el Purgatori.

DESDEMONA.- que jo sigui maleïda, si faig semblant cosa fins pel món sencer!

EMILIA.- Bah! L'ofensa només és una ofensa en el món: per tant, si us donen el món per la pena de fer-ho, la falta només existiria en el vostre món, i vós la convertiríeu en un mèrit.

DESDEMONA.- Jo no crec que hi hagi dones així....

EMILIA.- Fugiu! Una dotzena, i moltes més, tantes com puguin cabre dins el món posat a la juguesca. Però em penso que si cauen les dones, els marits tenen tota la culpa. Si descuren llurs deures, i si aboquen els tresors que ens pertoquen, en faltes forasteres: si esclaten en pesades gelosies, o ens escursen la corda, ens bufetegen, i ens tanquen, per despit, la guardiola, nosaltres no som raça sense fel! i si tenim virtuts, tenim rancúnia. Aleshores que ens tractin com Déu mana! Si no és així, que sàpiguem que el mal que els fem, del mal que ens fan és el deixeble.

DESDEMONA.- Bona nit, bona nit... ue el Cel m'avesi a no collir del mal, mal per tornar, sinó a collir motius per millorar.

(ENTRA OTEL LO)

OTEL LO.- Això és la causa, ànima meva, això: deixeu que jo us l'amagui, estrelles castes! Això és la causa!... Però jo no vull fer rajar la sang d'ella, ni estripar-li aquesta pell més blanca que la neu, llisa com l'alabastre d'un sepulcre. I malgrat tot ha de morir: si no n'enganyaria d'altres. Apaguem primer una llum, després... apaguem l'altra. Si et bufo a tu, ministre flamejant, puc restaurar la teva llum primera per poc que m'hi repensi. Però quan hagi apagat la teva, oh tu, model inigualat de l'excel·lent natura, jo no sé on és el foc de Prometeu que t'encengui de nou la morta flama. Quan hagi jo collit aquesta rosa no li podré tornar la saba fresca, i serà inevitable que es marceixi! Jo la vull respirar sobre la tija! (LA BESSA)
Oh, perfumat alè, que gairebé arribaria a fer trencar l'espasa a la justícia! Un més, encara un més!... Sigues així quan seràs morta. Jo et mataré i t'estimaré després. Encara un! És l'últim. Tanta dolçor no ha estat mai tan fatal. Cal que plori, però les meves llàgrimes són cruels: vé del cel aquest dolor, perquè punyi el qui estima....
Ella es desperta!

DESDEMONA.- ¿uí hi ha? És Otel lo?

OTEL LO.- Sí, sóc jo, Desdèmona.

DESDEMONA.- No voleu venir al llit, senyor?

- OTEL. LO. - ¿Heveu pregat aquesta nit, Desdèmona?
- DESDEMONA. - Sí, senyor meu.
- OTEL. LO. - Si us recordeu d'un crim, que la gràcia del Cel no us hagi absolt encara, demaneu-la de seguida!
- DESDEMONA. - Ai, Senyor meu, ¿què voleu dir amb això?
- OTEL. LO. - Apa, enlllestiu i sigueu breu. Mentrestant jo en passejo. No et voldria matar sense que l'ànima tinguessis preparada. No, no, Déu que me'n guardi. Jo no voldria pas matar-te l'ànima!
- DESDEMONA. - ¿Vós parieu de matar?
- OTEL. LO. - I tant si en parlo.
- DESDEMONA. - El Cel tingui pietat de mi!
- OTEL. LO. - Amén, amb tot el cor.
- DESDEMONA. - Si és que parieu així, jo espero que vós no em matareu.
- OTEL. LO. - Hum'....
- DESDEMONA. - I no obstant em feu por, perquè quan vós feu rodar els ulls així, vós sou fatal. ¿Per què tinc por? No ho sé, perquè jo ignoro la meua falta: i sento que tinc por.
- OTEL. LO. - Pensa en els teus pecats.
- DESDEMONA. - Són la tendresa que jo tinc per vós.
- OTEL. LO. - Sí, i tu mors per això.
- DESDEMONA. - Es mort contra natura la que mata per estimar. ¿Per què claveu les dents contra el llavi jussà? La passió sangniant tot us sacseja. És mal presagi, però jo espero, espero, que no va en contra meu!
- OTEL. LO. - Tranquil·litat i pau.
- DESDEMONA. - Jo us obeeixo, però, ¿de què es tracta?
- OTEL. LO. - El mocador que jo tant estimava i vaig donar-te, l'has donat a Càssio.
- DESDEMONA. - No, per la meua vida i la meua ànima! Envieu-lo a cercar i li ho pregunteu.
- OTEL. LO. - Oh, dolça criatura, vés amb compte vés amb compte, no facis un perjurí! Mira que estàs damunt el llit de mort.
- DESDEMONA. - Però, no encara per morir!
- OTEL. LO. - Sí, ara!
- OTEL. LO. - Confessa francament el teu pecat, que encara que en neguessis tots els punts amb jurament, tu no destruiries, ni esvairies, la convicció per la qual jo

- ...pateixo. Cal que moris!
- DESDEMONA.- De mi, Déu s'apiadi!
- OTEL. LO.- Dic: Amén!
- DESDEMONA.- Vós també apiadeu-se'n! En ma vida jo no us he ofès. I mai no he estimat Càssio, sinó amb aquell afecte natural que Déu em permetia. Cap penyora jo mai no li he donat!
- OTEL. LO.- Pel Cel, ho afirmo! Jo he contemplat, dintre la seva mà, aquell mocador meu. Dona perjura! Tu em fas de pedra el cor, i tu m'obligues que concedeixi el nom d'assassinat al que jo em creia que era un sacrifici. Jo he vist el mocador!
- DESDEMONA.- Doncs aleshores és que ell el va trobar. Jo no l'hi he dat. Feu-lo venir, i que ell us ho confessi.
- OTEL. LO.- Ja ha confessat. *natural*
- DESDEMONA.- Què ha confessat, senyor?
- OTEL. LO.- Que s'ha servit de tu.
- DESDEMONA.- Com? Enganyant-veus?
- OTEL. LO.- Sí.
- DESDEMONA.- No ho repetirà.
- OTEL. LO.- No pas per ara. Ja li han tapat la boca! L'honest Iago en aquest moments posa ordre a tot això.
- DESDEMONA.- Déu meu! La meva por endevina! Què? L'ha mort?
- OTEL. LO.- Si hagués tingut més vides que cabells, també hauria la meva gran revenja tingut ventrell per totes!
- DESDEMONA.- L'han trait, i jo estic ben perduda!
- OTEL. LO.- Està molt bé, oh prostituta! ¿I a la meua cara plores la seva mort?
- DESDEMONA.- Ai, bandejeu-me, senyor, mes no em mateu!
- OTEL. LO.- Avall, bagassa!
- DESDEMONA.- Ja em matareu demà: deixeu-me viure aquesta nit.
- OTEL. LO.- No, si us hi resistiu.....
- DESDEMONA.- Deixeu-me tan sols viure una mitja hora!
- OTEL. LO.- La sentència no vol ajornaments.
- DESDEMONA.- Sols l'estona de dir una Ave-Maria!
- OTEL. LO.- És massa tard. (L'ESCANYA)

- EMILIA.- (DES DE FORA) Senyor! Senyor! Obriu! Senyor! Senyor!
- OPEL. LO.- Qui mou aquest escàndol? ...No és morta! No és ben bé morta del tot! Per molt cruel que sigui, a mi no em manca la pietat; jo no volria fer-li el suplici més llarg. Així, així!
- EMILIA.- Ei, senyor meu! Bon senyor meu!
- OPEL. LO.- Quí hi ha?
- EMILIA.- Bon senyor meu! Només una paraula.
- OPEL. LO.- Sí... És Emília... De seguit, ja ve! És morta... I és probable que ara vingui a assabentar-me de la mort de Càssio. Hi ha hagut maror! Ah! Gens de moviment! Tranquill, la com la tomba!... Deixo que entri? És bo? ... ~~Siria encara que~~ ~~hagués...~~ No!... Què és millor? Si entra, ella voldrà parlar amb la meua dona; la meua dona! La meua dona! Quina dona? Jo no tinc dona! Oh, l'insuportable! Oh, l'hora molaparent! Em sembla que ara hi hauria d'haver un eclipsi immens del sol i de la lluna, i que la terra, esborronada, hauria de partir-se davant d'aquests trasbalsament!
- EMILIA.- Senyor! Us no prego, senyor! l'inc de parlar-vos!
- OPEL. LO.- Ja t'havia oblidat! Au, entra, Emília! A poc a poc... Ja ve!... Aquests cortinatges ben tirats... A on ets? (OBRE LA PORTA)
- (ENTRA EMILIA)
- Què és el que et passa?
- EMILIA.- Senyor, allà baix hi ha un crim esgarriat!
- OPEL. LO.- Un crim de fresc?
- EMILIA.- Ara mateix, senyor.
- OPEL. LO.- Això és l'amor autèntic de la Lluna, que fora de costum, s'acosta massa a la terra, i als homes torna boigs.
- EMILIA.- Càssio ha matat un jove de Venècia, un que es diu Roderigo.
- OPEL. LO.- Roderigo mort? Càssio viu?
- EMILIA.- Algú misteriosament després a ell ha donat mort.
- DESDEMONA.- Oh, ben injustament, injustament matat!
- EMILIA.- Què és aquest crit?
- OPEL. LO.- Aquest crit? Quin crit?
- EMILIA.- Déu meu! Horror! La veu de la mestressa! Auxili, auxili! Oh! Parieu, senyora! Encara un mot, dolça Desdèmona! Parieu, dolça senyora!
- DESDEMONA.- Moro innocent!....

EMILIA.- Qui ha comès aquest crim?

DESDEMONA.- Ningú. He estat jo mateixa. Adéusiau, encomaneu-me al meu senyor estimat. Adéusiau! (MOR)

OTHELLO.- Doncs, com pot haver estat assassinada?

EMILIA.- Quí sap, senyor!

OTHELLO.- Heu sentit com no deia ella mateixa: no sóc jo.

EMILIA.- Ho ha dit clar: em veig obligada a repetir la veritat.

OTHELLO.- Doncs ella, la mentidera, ha anat cap a l'Infern cremant, perquè sóc jo qui l'ha matat.

EMILIA.- Ella per'xo no deixa d'ésser un àngel, i encara us torna més dimoni negre!

OTHELLO.- Es va desvergonyir i era una adúltera.

EMILIA.- Si era celestialment fidel!

OTHELLO.- Càssio l'havia seduït: pregunta-ho al teu nome.

*Iago ho sap
be*

EMILIA.- El meu marit?

OTHELLO.- Ha estat ell el primer de parlar-me'n: perquè és persona honesta i li fa horror el lliç que regalima de les fetes imundies!

EMILIA.- Oh, missenyora! La infàmia ha fet riota de l'amor! El meu marit ha dit que ella era falsa?

OTHELLO.- El teu marit, sí, dona, sí! Comprends la paraula? T'he dit el teu marit, el meu amic, el teu marit, l'honest Iago.

EMILIA.- Senyor, si és que ella ha dit tal cosa, pugui la pernicioso ànima seva podrir-se la meitat d'un gra per dia! Ha mentit amb el cor! Perquè ella estava massa embogida per la tria infecta del seu amor!

OTHELLO.- An!

EMILIA.- Sí! Fes el que vulguis: el teu acte és tan poc digne del Cel com ho eres d'ella!

OTHELLO.- Valdrà més que callis!

EMILIA.- Per fer mal, tu no tens ni la meitat de la força que tinc per suportar-lo. Sadoc! Beneit! Més ignorant que els foms. Sé el que has fet! Ho em fa por la teva escusa... I jo et delataré, encara que parli vint vides! Escolteu-me: auxili! auxili! El Moro ha assassinat la missenyora! L'ha assassinat! L'ha assassinat!

(ENTREN MORRANO, CAVALLEIR, IAGO)

MONTANO.- Què passa? Què veu, General?

EMILIA.- Sou aquí, Iago? Heu ben obrat, que els homes m'han enganyat els crims que han fet sobre la vostra espatlla!

MONFANO.- De què es tracta?

EMILIA.- De pressa, desmenteix el que diu aquest brètol, si ets un home! Jo sé bé que no ho has dit; tu no ets tan miserable.

IAGO.- No he dit més que el que ell ha trobat que era cert i just.

EMILIA.- Però, algun cop li heu dit que l'enganyava?

IAGO.- Sí....

ella enganyar-lo.

EMILIA.- Aleshores li heu dit una mentida. Amb Càssio! Amb Càssio li haveu dit?

IAGO.- Atureu vostra llengua!

EMILIA.- Jo em veig obligada a parlar, perquè jau en aquest llit, assassinada.

TOTS.- Que Déu no ho vulgui!

EMILIA.- I són vostres mentides la causa d'aquest vil assassinat!

IAGO.- És que sou boja? Aneu a casa de seguit. Jo ho mando!

EMILIA.- Oh, Iago, és molt possible que no torni mai més a casa teva!

OTHELLO.- Ella era impura! Aquestes mans acaben d'escanyar-la; sé que això sembla repugnant i horrible.

OTHELLO.- Però Iago sap prou que Càssio i ella van cometre aquell acte de vergonya més de mil cops. I Càssio ha confesat; i per recompensar-li les tendreses, ella li dava el meu primer present: jo l'hi he vist a la mà. Era un mocador que el meu pare ofrenà a la meua mare.

EMILIA.- Oh, Déu del Cel! Potències celestials!

IAGO.- De pressa, cap a casa!

EMILIA.- Oh, Moro estúpid! Aquest mocador del qual parles, sóc jo que vaig trobar-lo per atzar i vaig dar-lo al meu marit, perquè molts cops, va pregar-me que jo el robés.

IAGO.- Menteixes, més que porca.

(IAGO PERDIX EMILIA I S'ESCAPA)

MONFANO.- Es capaç d'haver mort la seva dona!

EMILIA.- Deixeu-me que reposi amb la mestressa....

MONFANO.- Agafeu l'arma, v gileu les portes; no deixeu que se us escapi! I si és precís, mateu-lo!

(SURTEN TOTS, MENYS OTHELLO I EMILIA)